

Iparunk és kereskedelmünk.*)

VI

A történelem a nemzetek statisztikai bureauja, mely minden egyes ténynek evidenciában tartja múltját, jelenét; a multak vezérfonalát a jövőndé kezébe adja.

Fájdalom, iparvilágunk története a legnagyobb homályban maradt.

Pedig a kereskedelem sokat hasonlít a bányászathoz, hol a geognosiai földabroszok, földhányások, beomlott és hajtott tájak, mintegy ujjal mutatják ki, hol van kiaknászva a kincs, hol van félbehagyott ér, mit tarolt le a mult s mit hagyott a jövőndének.

Az ősidőkben csak ur és szolga volt a földön; az ur harczott, a szolga szántott vetett; s az udvarok czipóit, ruháit az udvarok dombjaira telepített rabszolgák állították elő: e volt minden ipar a hazában; és a mi kereskedés volt, annak meg nem telepedett, kóbor izmaeliták, zsidók szedték le tejfelét.

Legelőbb tehát még kereskedő népet kellett teremteni, mely itt szülessék, itt várja temetését; s az itt gyűjtött vagyonot e hon határai közt élő utódok kezébe hagyja hátra. Mint ily népet telepíték le őseink a szászokat; kikől azon kor nem várt kevesebbet, mint Erdélyben az ipar és kereskedelem felvirágoztatását.

A szászok bejövetele a polgárrendet Erdélyben, mi addig teljesen hiányzott, elő is teremté. Megalapított városainkat, megnyiták czéhainkat; szóval a kereskedelem alapját, és az ipar magvát el is veték e hon földében.

Az árpád-házi magyar királyok s főleg Zsigmond és Nagy Lajos a XIV. században mindent elkövettek, hogy a nagy czél elérésék. A szászokat kiváltságokkal halmozák el, czéhlevelek mellé vásárljogokat, szabad jövőst menést, szabad kereskedelmi jogot csatolnak: mi az előtt mondhatni a királyok bankárai, az idegen zsidók kezében sinlődék.

Azonban a szász, a mily ügyességet fejte ki az erdélyi kézműipar és bányászat megalapításában: a kereskedelem mezején hasonlót nem fejthete. A szász ember családiasabb és övét inkább szereti, mintsem a kereskedelem útfeleken termő kenyerét megszokhatta volna.

Őseink sokáig nem látták be, hogy a tűzhelyét szerető szász nemzet e tért nem fogja elfoglalni; a kormányok, s főleg a köztök többször mulatott Nagy Lajos csaknem markában hordozá őket, nagy jövőt várt tőlök; de minden kényeztetés daczára e nemzet kereskedelmüket megalapítani, miként rokonaik Angliáét, nem valának képesek.

Minden, mit a történet fenhagyott e korból az, hogy szászaink akkor nem csak Austria felé, de egész Egyiptomig és Smyrnaig vivék szöveteinket; de fájdalom, ez oly iparág mozgatóját tárgyzá, melynek gyöke nem e hon földéből nőtt, minthogy Erdély egyedül a lennek hazája; pamut, finomabb gyapju, nem éghajlatunkhoz való. Tehát e kereskedelem a hazai ipar mezején idegen növény volt, mely akkor tengerpart nélkül fel nem virágozhatott.

Ha honi terményeink nyers vagy gyártott czikkeivel kezdik a kereskedést: Erdély terén oly magvat vetnek el, melynek fájáról az aranyalmát még most is szedhetnők.

Azonban, ha Erdélynek sajátági, földéből kivirult kereskedése nem voltis azon időben, volt egy óriási transito-kereskedése; mi egy Erdélyen áthúzódó vasúttal még egyszer, ha nem is oly nagyban, de nagy részben elő foghat idéződni.

Azon időben a Jó-reményfoka nem vala felfedezve. Ázsiából Kisázsian és Konstanziánápolyn át jöve az egyik kereskedelmi út Európába, míg a más utakat, a középtengeren Oláhország akkor hatalmas városai kezelék. Az Erdélyen átvonuló vonal szállítá a mostani Austria területére a keleti czikkék legnagyobb részét: s a mint kereskedünk keleti czikke-

* Lásd Hetilap 72. szám.

kért mentek, akkor saját szöveteinket keletről szállították.

E volt azon ma már csak fájdalommal emlegetett hódankori görög és német kiható kereskedés,*) mely most mint egy beomlott aranybánya-istaly áll a történet lapjain. Oly arany-istaly, melynek egy részét, a transitót, a vasutól még egyszer várhatjuk; de más részét, kelmeink kiható kereskedését Anglia és Franciaország gyárai meglehet örökre bezárták előttünk. Velek a versenyt kiáltani, e téren, nem foghatjuk már.

Ezen transzító kereskedés elvesztésének több okai voltak, melyek utolsója is maholnap el lesz háritva.

Okai közt legelőbb állanak azon ellenséges beütések, melyeket a kúnok ez ezred elején elkezdtek, a tatárok folytattak, a törökök bevégeztek. E beütések országunkat bizonytalanokká tették, kereskedelmi karavánainkat szerteúzek országutainkról. De miután a tatárság 1733-tól, a török 1788-tól fogva nem tapodta Erdély földét: ez ok tehát elenyészett.

A beütések a szenlakók féltelenségét is felidéztek. Engeltént nem csak országutaink, de az egész ország meg telt vala rablókkal. Országutaink hosszán hegyormainkat várókkal lepék vala el őseink a kül és bel banditák ellen. A szászok Töröcsvár, Talmács, Verestoronny várait építék saját vonalaira. Mindent elkövetének országutaink biztonságára; a kormány nem egy várat hányata szét, mert rablófézékkel aljasult. Mind hasztalan volt, mert egy esemény mint menykő sújtott: teánk: 1492-ben felfedezik a Jóremény fokát, két év mulva körülhajózzák s felfedezik Indiába a tengeri utat; következében a levantei szárazutonnal felhagyatik; így Erdély is kimarad az utvonalhól: s transito kereskedelmünk, melynek várainkat, városainkat, nagytelplomainkat köszönhetjük — egészen elsilányult.

Es jött végre a legnagyobb és utolsó csapás, a törökök foglalása. Ez akkor barbár nép 1453-ban elfoglalja Konstanziánápolyt, ugy-szóvala transitóink speditouri bureauját; el azon országokat, melyekkel kereskedünk; Erdélyre is beütéseket tesz, míg keleten utunkat elzárja; 1526-ban Mohácsnál Magyarországra lábát, 1541-ben Erdélyre kezét reá teszi: s kelettől nyugotig mindazon utakat, melyeken kereskedésünk folyt, barbár katonáival megrakva: transzítóink végös szusszanását is elfojtá.

Ez a vajdák alatti hajdani szép kereskedésünk képe kicsinyben. Mint egy pillanatra beláthatjuk, bukásának okai mind elenyésztek: s egy vasut, mely keleten nyugottal Erdélyen át összeköti, bizonyos mennyiségben, meg tén a mi életünkben visszavarázsolhatja. Herderként a magyar és zsidó ugon is fél a tengeritől: akkor a szárazai uton tán nemzetünk is megjelenti a kereskedés életet és erőt hozó nektárát.

Kövári L.

Gazdászati tárgyak meggyuladása s ellenszerei.

Közönségesen tapasztolt dolog, hogy a nyirkosan felgyűjtött s kazalba rakott széna, szalma, kövér löher és sarju gyakran magoktól meggyulnak és elégnék, főként hamarabb akkor történik, mikor a száradatlanul felgyűjtött takarmányba vagy mellette vasvilla, vagy egyéb vas-rész találtatik. Azt már gyakran és sokan látták, hogy a réteken egész szénaboglyák és kazalok fellobbantak és elégték, mivel esős időben kaszálták és száradatlanul gyűjtötték fel; könnyen gondolhatni, mi nagy kárt okozhat, ha e szerencsétlenség benn épületek közt történik, hova ily száradatlanul terményt halmoztak fel.

E szerencsétlenség ellen legbiztosb óvó szer az, hogy a takarmányt tökéletesen gyűjtsek fel, ha pedig ez valamely rendkívüli esős esés miatt meg nem történhetik, akkor a fel-

*) Eder de Initiis saxorum. 193. l. Verfassungszustand d. Sächsischen Nation 107. l. sat.

gyűjtendő takarmánnyal következőndőleg kell bánni:

A szénát és sarjut a lekaszált helyen apró hegyes fiók-boglyákba kell rakni, s jó ideig úgy hagyni. Ily állásban a fiók-boglyák lassanként felmelegednek s páralgani kezdenek ugyan, de mivel a lég könnyen hozzájuk férhet s egészen átjárhatja, meg nem gyulhatnak. Azonban a melegség még is akkorára emelkedhetik, hogy a bennük lévő nedvesség kigőzölg. Az ily fiók-boglyákat két hét mulva aztán be lehet hordani, s biztos helyre eltenni, de akkor sem kell szokás szerint istállók híjjára, hanem más szabad helyre rakni, mely fedél alatt legyen ugyan, de a szabad légnek egészen kiteve.

E kazalbarakás hosszúra nyújthatatik, de szélessége tiz lábna több ne legyen, s legelőbb egyik hosszu oldala szabadon álljon. Így a takarmány még is lehet nyirkossága egészen elgőzölg s tökéletesen kiszárad. A gabonatakmányt hasonlóul mint a szénát megváltoztatott állásba kell felfükolni, s így a takarmány meg nem romlik, sőt a kigőzölgés által annál izletesebb marhaeledelle válik.

Az ért gabonatakmány nem gyúl meg oly könnyen ugyan, de még is ha nyirkosan gyűjtik fel, törékeny és kevésbé használható lesz. Ezeket is hasonló módon hosszú, keskeny kazalokba kell rakni, hol a lég szabadon járhatja, s mivel nem is nyomul oly erősen össze, könnyen kigőzölg s megszárad, önként értődik, hogy kün a szabad helyeken rakott asztagokat szalmával jó módon be kell fedni, hogy az eső beléjük ne hathasson.

Készen kívüli, hogy az említett takarmányokon kívül más egyéb termények is meggyulnak. Az Oroszbirodalomban tett kísérletek következőndő eredményekre vezettek:

1. Az olajba, vagy olajba és fagyuba mártott, vászonba takart len és kender 20—24 óra alatt magától meggyul.

2. Ha ezeket sütőkemencébe fölhevítik s egy ószvefacsarjakkal, néhány óra mulva meggyulnak.

3. A zsirbamártott, felmelegített s ószvefacsart gyapju, posztókaput, marhaször, hasonlóul magától meggyul. Ehez jó azon tapasztalat, hogy bizonyos városban egy strimlikötönél a keményen ószvefektöltött s zsákba nyomott füstöl gyapjuból tűz támadott.

A negyedik tapasztalatot elsöben bauzeni gyógyyszerárus Rüden tette közönségesé, t. i. hogy a liszt, rozskorpa, dercze, örlött-kávé, pergelt, porrártott borsó, babliszt, ha melegen lenvászonba kötik, vagy félíg fedett fazékba teszik, magoktól meggyulnak.

Bizonyos az is, hogy minden zöldség magától meggyul, ha zsiradékból fözvén minden nedve kigőzölgött és zsiradékból nem mártják.

Tudjuk azt is, hogy az oltatlan méz, ha nedvesség járul hozzá, az oly gyuladható tárgyakat, mikkel érintkezik, meggyujtja.

E kézzelfogható dolgokból átláthatja a mezei gazda, hogy az irt tárgyakkal gondatlan bánás, mennyi veszélyt okozhat.

Egy zsiros posztóköntös-darab, ször sinorraal ószvektöve, mit gondatlanul meleg kemence mellett tartnak, a forró zab s korpa, mit hanyagul félretvetnek, háztartás körül gyakran előforduló események, mikből sokszor nagy tűzvész támadott és támad.

Sziliztria ostroma.

(Vége.)

Közép számítás szerint az ostrom 39 napja alatt csak a belvárosba 25 ezer orosz golyó hullott, de ha az ember a rombolást részletesen nézni, ha megjárja az utcákat s be megy az udvarokba s házakba: hajlandó e számot legalább kétszer ennyinek venni. A pusztítás nagy volt. A különben terjedt város házaiból nem maradt husz épségben; némely annyira oda van, hogy le kell rombolni. A középületekből a fő móse legtöbbet szenvedett, a mi-

ddőleg kell

elyen apró
s jó ideig
glyák las-
kezenek
zajok fér-
nyulhatnak.
ára emel-
vesség ki-
hét mulva
helyre el-
szerint is-
lyre rakni,
a szabad

ujtathatik,
en, s leg-
álljon. Így
a egészen
gabonata-
megváltoz-
a takar-
zöltség ál-
lik.

gyúl meg
nyirkosan
aszználható
u, keskeny
adon jár-
ösen ösz-
d, önként
yeken ran-
be kell
asson.

ett takar-
k is meg-
kísérletek
fagyuba
r 20—24

fölhevítik
lva meg-
s öszve-
r, hason-
tapasz-
trimflikö-
kba nyo-

n bauzeni
essé, t. i.
lött-kávé,
melegen
t fazékba

dség ma-
n minden
mártják.
mész, ha
díható tár-
a.

áthatja a
i gondat-

szőr si-
meleg ke-
s korpa,
rül gyak-
szor nagy

39 napja
sz golyó
részele-
be megy
e számot
pusztítás
házaiból
annyira
középt-
ett, a mi-

narettből egész darabok ki vannak szakasztva, a kúpozat olyan mint egy rosta, az előcsarnok egészen le van rongva, s a mósé belsejéből még most is kiállanak a golyók. Mindennél csak ingó kéményeket, rongyos fedeleket, átjuktatott falakat láthatni, a melyeken át a szomszéd utcákba nézhetni. Az utcákat le hullott fedélcserépek, falomladékok s golyódarabok borítják; nem lehet tiz lépésre menni, hogy az ember bombától furt gödörre ne bukkanjon.

Legtöbbet szenvedett azon városrészt, a melyben a keresztények laknak. Noha a lakosok az udvarokban mély gödröket ástak, azokat 3—4 látnyi vastagságra földdel befedték s a bombázás alatt ide bujtak, még is számos ártatlan áldozat esett. A török lakosok veszteségét nem tudhatni, de a keresztényekből 120—140 esett el, a mint a papok könyveiből megtetszik.

Egy házban ugyanazon golyó egy pillanathoz egy anyát három gyermekével együtt ölt meg. Szerencsére az orosz gránátok s bombák nem tettek oly nagy kárt mint tehettek volna; a legtöbb jól volt ugyan irányozva, de nem pattant el, s az utcákon sokáig hevert számos ily golyó, a melyekből a törökök többet újra megtöltve visszalétek.

Nagy szerencse, hogy a golyók a nagy templomban nem sok kárt tettek; s rendszeren egyik ablakon be s a másikon kirepültek; mert a templomban tartozkodott mintegy 500 menekült a vidékből, s köztök egyetlen gránát is roppant pusztítást okozhatott volna. E templom belseje a zaklatott menekültek életének megható képét mutatá. A szerencsétlenek a templom batorzatából s még fennálló épületek falkából a falak hosszában s magasságában fel a még nyílt fedélzetig apró páholyokat építettek, a melyekbe egész család szorult, noha egyik sem volt 6 lábánál hosszabb s négyenél szélesebb. Ott ültek az anyák csecsemőikkel, ott feküdtek a betegek, s a szűk folyosókon ott járkáltak le s fel a gondteljes családtagok. Az ajtó előtt összehalmozott köveken történt a főzés, s egy rögtönzött kemenczében kenyeret sütöttek, a melyre az éhes gyermekek vártak. A harez minden nyomorát lehetete itt látni.

A vár hős védői közt említést érdemel egy Grach Frigyes nevű porosz, a ki 1841-ben lépett török szolgálatba s tüzér ezredesi rangban állt. Ő ugy szólván lelke volt a vedseregnek. Mussa basa semmit sem tett nélküle, s a legeszélyesebb, a leghasznosabb intézkedések tőle kerültek. Mussa basa eleste után, az új várparancsnok Rifát basa nélkülözni akarta őt, de nem sokára átlátta, hogy tanácsa nélkül nem lehet, s felkérte, hogy folytassa szerepét mellette is. Grach a katonaság s lakosok teljes bizalmát bírta, mert kitartása, bátorsága kifogyhatatlan volt s a legbajosabb helyzetben, a legnagyobb zavarban is feltalálta magát; az ellenség legravasabb szándokait is előre kitalálta s meghusitá, s az ellenség által okozott károkat mindig helyre tudta hozni. Menyire biztak benne, kitetszik abból, hogy valahányszor értekezni kellett az ellenséggel, mindig őt küldék parlamenternek, a mi hallatlan eset, hogy török keresztényben ennyire bízzék.

Grach mellett még angol ezredes Buttler tünt ki. Mihelyt a csata megkezdődött, nem lehetete őt tartani, s vakmerőleg ugrott a sánczokra s néha azon kívül is az ellenség közepébe. Ritka bátorsága villanyzólag hatott a védőrségre még a legválságosabb pillanatokban is. Nagyobb bátorságot azért nem vivhatott ki magának, mert nem tudá a török nyelvet. Életét az ostrom alatt végzé, épen azon nap, a melynek estéjén egy nagyszerű kirohanást kellett volna vezérelnie. Testét török papok mosták meg, görög lelkészek imádkoztak mellettük s temetőjökben tették sírba.

Grach tul élte az ostromot, s a kit az orosz golyók ezrei megkímélték, Rustsukban a cholera ölte meg a mult hó közepe táján.

A Köln. Z. után.

Furcsa gyógymód.

Bizonyos bárónak sok szép tulajdonsága mellett meg volt azon szokása, hogy makacsul ragaszkodott nézetéhez, s hogy környezete lebeszélésének s ellenvetésének ne legyen kénytelen engedni, magát süketnek tetetvé. A többi közt volt egy cselédje, a ki gyermekiségétől fogva a család szolgálatában állott s mindig pontos és hűséges volt, míg végre a báró kocsisá tette. E kocsis kissé hajlandó volt a részegeskedésre, a mi annyira nem tetszett a bárónak, hogy több ízben kérte férjét, bocsássa el szolgálatából; de a báró minden kérésére siket volt s csak dicsérte Jancsi jó tulajdonait.

Egyszer Jancsi a bárónét egy sétakocsizás alkalmával feldönté, s noha a báróné csak kis üstét kapott, ez elég volt arra, hogy az iszákos Jancsi, elküldését újból sürgesse.

— Ejnye, ejnye, szolt a báró, miután neje a panaszból kifogyott, tehát a szegény Jancsi beteg. Azt sajnálom.

— Részeg, nem beteg! kiálta a báróné, s engem feldöntött.

— Igen, igen, gondoskodnunk kell meggyógyításáról, szolt nyugodtan a báró. Mindjárt is rendeletet adok.

A báróné felhagyott a hasztalan kísérlettel, hogy férjét a dolog valódi állása felől értesítse. A báró csengettett, s hívatta Jancsit.

— Jancsi, mondá a belépő részeghez, tudod, hogy hecsüllek, s a mig jól viseled magad, nálam ne legyen okod panasza. A nóm azt mondja, beteg vagy, s magam is látom, mert alig tudsz lábadozni állani. Eredj, fekdüj le, majd orvosságot küldök.

A kocsis távozott s ágyba fektették. A báró parancsára két nagy szívó tapaszt tettek hátára s nyakára, mig egy sebész eret vágott rajta s néhány lat verét kibocsátá. Más nap szegény Jancsi erőlenül fektüdt ágyában, minden mozdulat fájt neki, mert háta egész hólyag volt. E mellett levelesnél egyebet nem kapott enni s az ágya melletti vénasszony elmondá, miként jutott ez állapotba.

Ez így ment 8 napig. A báró minden nap kétszer tudakoztata „kedves“ Jancsija hogylétéről, de a sovány koszon semmit sem változtatott, noha Jancsi többször ismétlé, hogy neki semmi baja sincs.

Nyolcz nap mulva a „kénytelen betegnek“ meg lön engedve, hogy fölkeljen s urához menjen.

— Nos Jancsi, szolt a báró, hallom, jobban vagy.

— Igen is nagyságos uram, alássan engedelmek kérek. Soha sem teszem többé.

— Jó, jó, azt szeretem. Az ember nem tehet róla, hdgy beteg, s ha újból a lész, lesz gondom, hogy épen azon szerekkel gyógyítsanak, a melyek most oly jó szolgálatot tettek.

— Köszönöm, nagyságos uram, remélem, nem lesz többé rájok szükség, viszonzá egész ijedten Jancsi.

— Én is azt hiszem, s igérem, hogy épen oly jó lesznek hozzád, mint a hogy magadat viseled.

Nem szükség mondanunk, hogy Jancsi nem itta le magát többé.

LEVELEZÉS.

Décs sept. 12.

Sanyaru napjaink vannak, folytonosan borult a láthatár, s hideg északi szelek fúnak, a hóharmat leforrta a növényi életet s vannak, kik vékony jéghártákat is látnak reggelenként, e mellett a föld ki van száradva, gazdáink nem szánhatnak vetetnek, s a szőlő megéréséhez semmi remény, a törökbuzaérés is késik, ha egész september így tart, s ha az a bölcs jólsvai időjös jóvendölése megint beteljesül, akkor semmi kiltásunk jobb napokra, szebb időkre.

Szinte jól esik az ily hideg időbe a me-

legítő szer. Tegnap előtt a művészi lelkesedés hozzá kissé élénkebb mozgásba vétünket, melyet előidézett Salamon János, az ő vezénylete alatti barna hangász karával s eredeti czimbalmossával, a kisdédó nagy természet rendezett hangversenyben. A szép számu közönség nagy lelkesedésbe jött az ő sirva vigadó magyar s vigadva síró oláh nótájára, melyet ő olt, tul a Királyhágón Erdélyi emlékek nevezett. Értettük mi e nótákat, hallottuk milyen szépen szól. Örömet és büt merítünk édes bús hangjaiból.

A napokba egy menecske hivatalosan jelentette, hogy férje felakasztotta magát, és segítségért kért. Hát miért nem menté meg aszszonyaságod férjét a haláltól elvágván a kötelet? — Mert okvetlen halni akart lön a felelet, — mivel rosszul éltünk.

„Pál mester ugy okoskodott, és félre csapta fején a kalapot, Felakasztom magam, az lesz belőlle és ő ugy tett a miként beszéle, — mint írta Petőfi. R. I.

H I R F Ű Z É R.

Kolozsvár sept. 12-én.

* A reform. collegyom könyomdájában jelenleg egy igen korszerű darab készül, t. i. „Omer basa indulója“, a melyet Botos I. ur hozatott meg Bukarestből, s zongorára leve ki akar adni. E zenemű a napokban megjelenik, s hallani fogjuk először egész zenekartól előadva Botos ur legközelebb adandó hangversenyén.

* Nálunk a változó időjárás ugyan nem újság, de a még is följegyzést érdemel, hogy pár nap óta oly rendkívül sanyaru időnk van, a mely a higanyt este és reggel a 0-n feljül 3 fokra ejté. Hogy ily hideg dér nélkül nem jár, képzelhetni

**Temetőnk s különösen a kolozsvári temető szépítése mindig e lap forróbb ohajtásai közé tartozott. Örömmel látjuk, hogy Kolozsvár városa e tárgyat csakugyan felkarolta. Egy felhívás forog közökben, mely egy tőke alapítására ki fel, melyből köztemetőnk tervbe volt szépítése végrehajthatnék, s állandósíthatnék. Mi is lehet e napokban nemesebb czél, mint feldiszesíteni azon sírokat, melyek felett őseink szellemei biztatólag lebegnek. Kolozsvár városa még egy szép és nemese czélt sem hagyott dugában, ha bizalma volt hozzá: s hiszszük most is, hogy temetőnk szépítő bizottmánya évek alatt oly tőkét fog birni, mi városunknak még több önrzetet fog előteremteni. Ha nem is lesz temetőnk mint a külföldi városoké, de legalább megérjük, hogy Erdély legszebb, legkegyelesebb temetőjére, a brassaria, nem fogunk sohajtással gondolni, ha a miénk sírdombjai közt járda-lunk.

— A ministeriumok tudomására jutott aláírások az új kölcsönre a 450 milliót meghaladván, a befizetések 5 év folytán fognak történni. Minden évben 10 befizetési határidő lesz, és pedig minden sept. 30-kán, novemb. 6-kán, decemb. 12-kén, január 18-kán, febr. 24-kén, mart. 30-kán, majus 6-kán, junius 12-kén, julius 18-kán és augustus 24-kén. Az első és második évben fizetendő lesz az aláírt összeg névszerinti értéke minden száz forintjából $2\frac{1}{2}$, a harmadik évben 2, a negyedikben $1\frac{1}{2}$, az ötödikben 1 forint.

— A magas pénzügyministerium mult hó 31-ről kelt rendelete szerint az államnak a nemz. banknál lévő 268 millió ft. adóssága az új kölcsön által 1858 aug. 24-keig 80 millióra fog leszállíthatni. Addig is a m. pénzügyministeriumtól meghatározandó időtől kezdve a bank köteles lesz jegyeit ércpénzzel váltani be.

— Bács színészársasága, legutolsó előadása után Zilahon még hat darabbal tisztelkedvén, Sz. Somlyóra ment. E két városban

most a sok werklis, csehüveges, escamoteur etc. legiót képez.

— Ugy látszik, az egész természet beteg kezd lenni. Frankhon északi részében a gyümölcsfákat különböző betegség lepte meg, főleg a szilva-, körte- és almafák szenvednek; leveleik elszáradnak, gyümölcseik nem érnek meg, s a fák kérge úgy néz ki, mintha megégett volna. S e baj nem csak nedves helyen jön elő, de a napnak leginkább kitett kertekben is.

— Zolyomgye Hodrusbánya helységében él egy cigány házaspár, a melyből a férj 111 az asszony 107 éves.

— Egressy G. nem rég Máramaros-Szigeten 6 vendégzerepben lépett fel.

— A Kr. Ztg. szerint Oláhországból minden akadály nélkül lehet hozni gabonát Erdélybe.

— A bukaresti német lap szerint miután az oroszok Brailából és Galaczból is kivonultak, a kereskedelmi forgalom egész Dunán szabadabb lett.

— Austria és a dunai fejedelemség közt alkudozások folynak a postai közlekedés szervezésére nézt.

— Győrben a fiók képtárlat megnyitja s gen látogatják. Képeket is vásároltak. E kedvező siker a műgyűjtemény alkalmasint arra bírja, hogy más városokban is fiók tárlatokat nyisson.

— Mennyire szeretik az angolok a theát

kitetszik abból, hogy a mult év aprilisától számítva egy év alatt 5 és fél millió fontot fogyasztának el, s ezért csak adó fejében 1 millió font sterlingnél többet fizettek.

— Baziástól Oraviczáig a vasut készen van. Mult hó 28-kán már próba-menetet is tettek rajta, s hir szerigt e hó 16-kán a közforgalomnak át lesz adva. Remélik, hogy e vonalt a temesváriával össze fogják kötni.

— Hir szerint a kormány orvosokat akar küldeni a külföldi choleraátó látogatot több helyére, hogy e betegséget észleljék.

— Ney Ferencz előfizetést nyit elhalt irónk, Nagy Ignác összes műveire. A tiz kötetből álló gyűjtemény a pesti józsefnapi vásárra meg fog jelenni. Előfizetési ár 5 pft.

— A pesti születést dr. Doleschal Károly már több ízben érdekes küldeményekkel gazdagította a magyar nemz. muzeumot Java szigetéről, a hol holland szolgálatban áll. Közlekedésről újból irt a muzeum igazgatóságának, hogy megingt sok ritka állat és növény példányai vannak készen az elküldésre. A távolban sem feledni hazáját, ez a valódi hazafiság!

— Bulyovszkiné asszony egy új francia dráma fordítását végezte be, melynek czime: „A ház becsülete.“

— A „Hazai vadászatok képekben“ című munkához a képek egy részét Párisban készítik.

— A fa drágasága, úgy látszik, legal- kalmash arra, hogy a község kellemetlen il-

latát elvegye. Pesten már a szobák fűtésére is kezdik használni a kőszénét, legalább az ilyen fűtéshez alkalmas vaskályhák számos megrendelése erre mutat.

TÁR CZA.

* Anglia, mint tudja van, azon föld, hol a legtöbb aggszűz létezik. Az új adó-kimutatás igazolja e régi tapasztalást. Az egyesült királyságban 339,969 hajadon nőszemély van 40 éves és ezen felül, ezenkívül 1,407,215 szűz, kik életkorukat 40 éven alul mondták be. Nöttek férfi 20 és 40 éves közt van 1,413,912. A női népesség jegyzékeiben 88 írónő, 18 nőszekerestő és újdonszűz (képzeltük, mennyi hirt koholnak és mennyit polemizálnak ezek?), 643 színésznő, 135 táncosnő és 16 lovasművésznő van. A női családtagok 673,314-re megy általában rang nélkül, ezenkívül 55,935 szolgáló, 48,806 szakácsné, 55,000 házigondviselő és 40,000 dajka. A női segédcseléd-személyzet 55,423.

* Valaki egy író dolgozó szobájában látogatott meg, a hol igen meleg volt. „Oly meleg van itt, mint egy sütőkemencében,“ jegyzé meg. — „Ugy is kell, viszony az író, mert itt sütöm kenyereimet.“

* Egy faluról jött embertől kérdezték: olyan hideg van-e ott is, mint a városban? „Még hidegebb, felelte, a falon függő hőmérőre pillantva, mert ott nem lévén hőmérő, a meleg tetszése szerint száll.“

* Mit tesz az. mikor egy költőről a lapok azt írják, hogy megházasodott? Felelet: azt, hogy az ilyen költőtől nem kell várni egyhamar literatúrai munkát.

* Valakitől kérdezték: miért beszél magában? „Mert nagyon szeretem értelmes emberrel társalogni,“ felelte.

Agio. Bécs sept. 7-én: arany 24³/₄; ezüst 20.

HIRDETÉSEK.

HIVATALOS.

(461)
183.

(2-3)

El. sz.

Hirdetmény.

Az erdélyi cs. kir. álladalmi számvétségénél, két, egyenként, évi 200 ezüstorinos segéd-díjas, és két díjtalan gyakornoki állomások betöltendők.

Ezen állomásokért, tulajdon kézzel irt, — törvényszerű helyegdíjas, — a cs. kir. legfőbb számvétség hatóságához intézett kérvényekkel, ezen előnkség útján folyamodók, magokat folyó évi szeptember 15-kéig, élet-idejükről, a philosophiai osztályokban jó sikerrel végzett tanulmányaikról, a hazai nyelveknek, különösen a német nyelvnek alapos tudásáról, kijelölve, a melyeket azokból írják és beszélnek, eddig ne általán tett szolgálatjokról, rokonsági viszonyaikról, a cs. kir. álladalmi számvétségé, jelenleg szolgálatban levő hivatalnokok iránt, továbbá erkölcsös és politikai jó magok viseletéről, végre magok élelmezhetési tehetségéről, szükséges bizonyítványokkal igazolják.

Ezeket kívül azon folyamodók, a kik az álladalmi számadási tanulmányokról hitelses bizonyítványt nyal ellátva nem lennének, kötelezetnek bizonyos meghatározott idő alatt, az álladalmi számadási tanulmányokból rendszeres vizsgálatot kiállani.

A cs. kir. álladalmi számvétségé előnkségtől.

Nagy-Szeben aug. 31-kén 1854.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

(473)

259 - 1854.

Haszonbéri Hirdetés.

A kolosmonostori kir. alapítványi Uradalom gazdasági hivatala irodájában folyó 1854-ki Szeptember 19-kén déli előtti 9 órákor 1. évi November 1-től számítható haszonbérletre, következő tárgyak fognak nyilvánosau árvereztetni:

1.) A Kolosmonostori, Bácsai és Kájántói határonkon gyakorolható vadászati jog, egy évre; felkiáltási összege - - - 22 fl. - kr. pp.

2.) A Kolosmonostori vásárvám jog: három évre; felkiáltási összege - - - 40 fl. - kr. pp.

Bérvágók, a felkiáltási összegnek 10 percentjét felérő bánat pénzrel ellátva, irt időben és helyen megjelenni fálhivatnak.

A körülményekről, és szerződés feltételeiről értesítést vehetni a Kolosmonostori kir. alapítv. Uradalom gazdasági Felügyelőségétől, de az árverezés kezdete előtt is fálhivasandók.

Kolosmonostoron Szeptember 10-kén 1854.

Az alapítv. Uradalmi gazdasági felügyelőség által.

(470.)

Beranek lovarköre.

Van szerencsége alólrtnak a t. cz. közönségnek jelenteni, hogy 58 személyből és 45 lóbol álló nagyszaru

Mülovartársulatal

a jövő héten ide megérkezik s a magasb lóművészetből előadási kört nyitand fedett szinkörben.

A lovak közt párisi legújabb mód szerint iskolázott 12 ló van, minőket ez országban még nem mutáltak.

Alólrtnak az előadásokban élénk változatosságot, manővereket, párisi s francia négyesekeket, kitünő művészeket és művésznőket, szép ruhátárt, s jól iskolázott lovakat ígér.

A többiről majd a falragaszok szólnak.

Beranek Emanuel,
igazgató.

(471)

(1-3)

Eladó Ház.

Külső Monostoruczában a Nép-kert városfelüli tőszomszédságában fekvő, czérszerűleg beépített, telek eladó, vagy Kolozsvár közelében eső falusi jószággal elcserélendő. Utasítást kaphatni iránta e lapok szerkesztőségénél.

(472)

Stájer fünedv mellbetegeknek.

Grác és Bécs városok legügyesebb orvosai meggyőződése s igazolásaik szerint ezen mellnedv a jelenben meglepő tünette ki jótékony hatását különösen a köhögés, nátha, hurut, torok- és mell-fájásban úgy hogy sokaknak szükségül vált, és azoknak tulajdon nyilatkozataik szerint csupán ezen szernek köszönhetik a nyugalmash éjjeleiket s betegségek javulását.

Nagyon ajánlható ezen nedv utazókknak. Kellemes íze miatt nem csak gyermekeknek hasznos, hanem korosabbaknak, kivált tudósbetegeknek enyhülést szerez, s főleg rekedtség ellen ajánlható.

Meglettkoruk vehetnek szükség szerint, evés előtt s után rövid idővel, naponta 4 vagy 5 evőkalinnal; ugyan annyiszor adathatik gyermekeknek koruk szerint.

Purgleitner József,
gyógyszerész s készítője a Stájer-fünedvnek Grácban.

Raktárom van Kolozsvárt **Kozák Eduárd**, KATONÁHOZ, czimzett fűszerkereskedésében.

(476)

Seidlitz-por,

melynek valódiságáért kezesség vállaltatik, folytonosan kapható

a WOLFF testvérek gyógyszer-tárában

egy pengő forintjával.

E gyógyszer-tárba gyakorolnak kerestetik egy olyan ifju, a ki az algyminasiumot végezte s a német nyelvben jártas.

A kereskedelmi és iparkamara befolyása mellett szerkeszti BERDE ÁRON, tanár. —

Nyomatott a rom. kath. lyc. könyvnyomóintézte bettivel.

Kolozsvár

Videó

Értegyedre

Felvére

Eladó

E lap sz

Császari ny

Iparunk

Lókodi Gy

Valido szu

Hirdetések.

Előf

H

October 1-

”

kiha

mely által

béri kapc

mentésist

által az e

és az eze

ző földbír

latok, s a

nyok szal

Egyéb

jüt 1600 n

mértékre

eddig törv

azon fame

holdnyi er

Azon

főbb en

sőrt birtok

szert kis

zon jobbá

birtokuk v

ugyanazon

mértékéne

ben eddigi

csupán es

főbb en

tott volt j

ránylag, r

szakaszban

löl szaban

Tovább

gyok szám

melyek a

kalmatos

49. §.

egyesült g

hol őket e

részek ki

nézve a j

dők, még

nyiben má

illetmény,

birtoktal

számára p

50. §.

jobbágyok

ségerdő g

ilyes erdő

csátandó s

gok felügy